

Ре:цензії

26.08.2013|11:05|Ольга Деркачова

«Безсмертний дощ штрихує час навскіс»

Віктор Мельник. *Трильярди сонетів.* – Луцьк : ПВД: [«Твердиня»](#), 2011. – 32 с.

Цей сонетарій побачив світ ще у 2011 році, але чомусь лишився фактично непоміченим. А шкода, бо незважаючи на те, що у книзі начебто лише 14 сонетів, за ними можна відчитати, якщо вірити автору 11 112 006 825 558 016 варіантів. Сама формальна ідея не є новою. У 1961 році французький поет Ремон Кено видав «Сто тисяч мільярдів віршів», де містилося десять сонетів, розрізаних на окремі рядки, що їх можна було комбінувати-перекомбінувати 100 трильйонів разів.

Віктор Мельник як поет відомий спробами змінити традиційний арсенал поетичних форм (збірки «Вишуки», «Браття во хвості»). Фігурні вірші, хвостаті, вірші у системі координат. На цей раз автор пропонує книгу, прочитання якої має початися зі «зроби сам». Тобто перед тим, як читати, мусиш порозрізати сонети на окремі рядки, так щоб можна було гортати і їх, а не лише сторінки. От і виходить, що можеш читати строфу сонетну так:

Зайдеться серце тим, що не збулося

І сон у солов'ї нім безголосі

Прокинутися – вийти з-за куліс.

Або так:

Зайдеться серце тим, що не збулося

Кривавить слід – ішли русалки босі

Кістями біліють стовбури беріз.

Або ось так:

Не стачить сил – признайся: відборовся

Кривавить слід – ішли русалки босі

Як Дон Кіхот, благаєш світ: «Спинись!»

А можна і так:

Зайдеться серце тим, що не збулося

Кривавить слід – ішли русалки босі

Безсмертний дощ штрихує час навскіс.

І так можна гратися цим комплексом сонетів протягом кількох годин, днів, весь час відшукуючи усе нові й нові смисли за паперовими стрічками рядків, так і не віднайшовши первісний смисл. Гортаєш не лише сторінки, а й рядки сонетів.

Хоча якщо вас дратує така бавлянка у вірші, можна обмежитися традиційним читанням чотирнадцяти сонетів. Але як пише сам автор: «всі вони – складники єдиної картини світу, тому не лише взаємно перегукуються, але й накладаються та взаємно проникають один в один. Кожний, залишаючись у заданих тематичних рамках, здатний вбирати в себе один, два, три і більше рядків з паралельних текстів, заміщуючи ними «свої», а це дозволяє в межах одного й того ж твору різко зміщувати акценти та ракурси, актуалізувати несподівані асоціації тощо». На думку В. Мельника, таке розпорошене читання відтворює світобачення «людини інформаційної», що часто є колажним та фрагментарним. Читання похапцем, читання уривками. Але погравшись кілька хвилин, потрапляєш у пастку

(павутиння?) сонетних рядків, вишукуючи вже свої потаємні смисли. Питання, що хотів сказати автор, відпадає, бо на перший план виходить інше: а що саме хочу знайти тут я? Твоє буття між цими рядками нагадує існування у світі поміж суєтою та карнавальною біганиною з прапорцями купюр. Ми живемо у цій суєті, не розуміючи, що стікаємо разом із нею в минуле, так і не відживши своє у сучасності. Автор говорить про страшні часи, коли «налито самогон в пустий Грааль», а сам ліричний герой – лише дон Кіхот, місцевий божевільний, що намагається здолати млини ненависного сьогодення:

Перемикаєш тисячний канал

Одне й те саме: хліба й задоволень

В екран – удава око – вп'явся кролик

Нова людина – hoto visual

Бажання гратися в сонети зникає, взагалі зникає бажання гратися. Занадто все серйозно у цьому сонетовому царстві:

Світ розламавсь, як світло об кришталь

Крижини континентів, блудний полюс...

Палає Всесвіт. «А підкиньмо хмиз!»

Бувають романи-катастрофи, фільми-катастрофи, а тут – сонети катастрофи. І класика жанру інша. Не з'явиться нізвідки який-небудь герой і не порятує людство, бо герої вже давно стали симулякрами.

Людині не вижити у цьому хаосі. Створивши його, вона, як виявилось, немає імунітету до нього:

Кружля Землі блакитний катафалк

Чумацьким Шляхом – перекотиполе

Суб'єкт життя копає бараболю

Гуде транзитний космос, як вокзал.

А що ж ліричний герой? Він спостерігає, прикривши від жаху долонею рота, аби не закричати. Тому кричать сонети. Про байдужість, лицемірство, брехню, бруд навколишній та моральний. Хто винен? Ми. Кому страшно? Нам. Хто тікає від усього того тепер? Знову ми. Доценту руйнуючи світ, світ ідеалів та чеснот, щиро віримо, що зможемо втекти, немов із зараженої зони, і знайти притулок у якомусь іншому світі. Та чи потребуватиме він нас, емігрантів?

А час невблаганно летить у прірву з нашим життям.

І все, що нам залишиться, – безсмертний дощ.